

Tanítási tervezet

I. Alapadatok:

Az óra időpontja: 2015. november 30. 5. óra (12:00-12:45)

Az iskola megnevezése: Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium

Az iskola címe: 1082 Budapest, Horváth Mihály tér 8.

Osztály: 7. a osztály, 25 fő

Tanít: Simon Zsófia

A témakör megnevezése: Földrajzi övezetesség

A tanítási egység címe: **A trópusról a jégvilágig - összefoglalás**

II. Az óra típusa: összefoglaló óra

Az óra jellemző munkafarmája: frontális munkaforma, csoportmunka

III. Tantervi követelmények:

1. A tanítási óra oktatási célja:

- A földrajzi és az éghajlati övezetesség különbségének megértése, elmélyítése
- A földrajzi övezetesség elemeinek összeillesztése különböző típusú összefüggéseket mutató diagramok, ábrák elemzése során
- Az övezetek, övek bemutatási szempontjainak és a tipikus tájak jellemzési algoritmusának gyakorlása

2. A tanítási óra nevelési célja:

- Szociális nevelés a környezet és az életmód kapcsolatának felfedezésével
- Közösségi nevelés: egymás meghallgatása, fegyelmezett csoportos munkavégzés;
- A közös munkában való hatékony részvétel.

3. A tanítási óra képzési célja:

- A rendszerezés módszerének gyakorlása;
- Felhasznált forrásokból a lényegi tartalom kiszűrése
- Az elkészített feladat követhető bemutatása;

4. Oktatási követelmények:

a. Megerősítendő fogalmak:

Általános fogalmak: vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség, földrajzi övezet és öv, terület és vidék, éghajlat, természetes növényzet, vízjárás.

Éghajlatok: egyenlítői, szavanna, forró övezeti sivatagi, mediterrán, óceáni, nedves kontinentális, száraz kontinentális, mérsékelt övezeti sivatagi, tajga, tundra, állandóan fagyos éghajlat;

elsivatagosodás; hóhatár, fahatár, erdőhatár; tipikus táj; gazdálkodás

b. Mélyítendő összefüggések:

- A Föld gömb alakjának és az éghajlati övezetek kialakulásának összekapcsolása.
- természetföldrajzi adottságok vízszintes és függőleges változásának hasonlóságainak összekapcsolása

c. Kiemelt tevékenységek:

- táblázatos rendező készítése
- éghajlati diagramok elemzése
- atlaszhasználat

- feladatlap-megoldás
- ábra összeállítása, rajzolása

IV. Tantárgyi koncentráció:

- *Belső koncentráció:* felszínformáló külső erők és a talajtípusok kialakulásának kapcsolata a földrajzi övezetességgel
- *Külső koncentráció:* matematika: modellek és diagramok megértése, adatleolvasás; fizika: fény, hőmérséklet, halmazállapot, csapadék; biológia: életfeltételek, életközösségek, biomok, ökológiai kapcsolatrendszerek.

V. Szemléltető eszközök:

- Táblai vázlat
- Tanulói feladatlapok
- Éghajlati diagramok
- Felhasznált tankönyv: Alexa P. – Gruber L. – Szöllősy L. – Ütőné dr. Visi J.: Földrajz tankönyv 7. osztályosoknak (Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2015.)
- Felhasznált atlasz: Földrajzi atlasz általános iskolásoknak (Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2015)

VI. Az óra részletes terve:

<i>Idő</i>	<i>Az óra menete</i>	<i>Didaktikai mozzanat</i>	<i>Didaktikai módszer</i>	<i>Eszköz</i>
0,5'	1. Az óra szervezése: jelentések, adminisztráció.			
40'	3. Összefoglalás			
5'	a. Összefoglaló ábra készítése (1) Táblára előre felrajzolt földgömb (nevezetes szélesség körökkel) és üres táblázat (oszlopok: öv, éghajlat) közös kitöltése előre megírt színes lapok felragasztásával. Mindenki kap egy papírt, ami vagy egy jellegzetes szélirányt jelölő nyilat formál, vagy egy öv vagy éghajlat neve olvasható rajta. Közösén kitöltjük a táblázat oszlopait.	Figyelemfelkeltés		Tábla, színes papírok, bluetech ragasztó
	Feladat: <i>Az Egyenlítőtől a sarkok felé haladva, övezetek szerint ragasszuk föl a papírokat a megfelelő helyre! Figyelj, mikor következ!</i> Tanári irányítással a papírok felhelyezése, a bizonytalan tanulók segítése, esetleges hibák kijavítása. Felmerülő kérdések megbeszélése.	Feladat-kijelölés Alkalmazó rögzítés és rendszerezés Ellenőrzés	Frontális osztálymunka	
15'	b. Világjáró útlevél (2) Minden tanuló kap egy Világjáró útlevelet benne egy már a korábbi órákon használt, ismerős képeslappal. Atlasz segítségével az útlevélben leírt feladatok megoldása.			Világjáró útlevél (feladatlap), képeslap, atlasz

	<p>Feladat: <i>Képzletben útlevellel elutazol a világ egyik pontjára. Az útlevélben lévő képeslap alapján keresd meg úti célodat és válaszolj a kérdésekre! Használd az atlaszod és az éghajlati diagramokat!</i></p>	Feladat-kijelölés Alkalmazó rögzítés	Önálló tanulói munka	
	<p>Ellenőrzés: néhány vállalkozó diák felolvashatja megoldását. (A plusz gyűjtésének reményében néhány gyengébben álló tanulótól beszédem az útlevelet.)</p>	Ellenőrző rögzítés	Frontális osztálymunka	
10'	<p>c. Vásárlás a világ piacán Csoportmunka során a borítékokban megkapott listák alapján „bevásárlás” a tanári asztalra kihelyezett termékek közül, és a természetett növényekre vonatkozó szöveges információ segítségével a feladatlap kitöltése. A kapott diagram értelmezésével az éghajlat bemutatása, a természetett növények megnevezése.</p>			Boríték, benne bevásárló lista, termékekkel teli kosár, feladatlap (3) , éghajlati diagramok,
	<p>Feladat: <i>A csapatotokból jelöljétek ki két ember, aki a borítékban lévő lista alapján „bevásárol”! A csapat többi tagja kezdje el a feladatlap kitöltését! A diagram alapján mutassátok be a kapott éghajlatot!</i></p>	Feladat-kijelölés Alkalmazás	Csoportos tanulói munka	
	<p>Egy-egy csoport válaszadása. Az éghajlati adottságok és a természetett növények igényeinek összefüggéseinek feltárása, összekapcsolása. Az éghajlati diagramok elemzésének gyakorlása.</p>	Ellenőrzés Következtetés és	Frontális Osztálymunka	
10'	<p>d. Függőleges övezetesség (4) A kialakított csoportok kapnak még egy borítékot, amiben egy hegycsúcs neve szerepel. Az atlasz segítségével megkeresik a térképen, leolvassák a magasságát, megnézik milyen vízszintes éghajlati övezetbe tartozna. Ábrát készítenek a hegység függőleges övezeteiről és kiválasztják a termékeik közül mit vinnének magukkal, ha oda megmáshoznának.</p>			Boríték, benne hegycsúcs neve; A3-as papír, filctollak; atlasz
	<p>Feladat: <i>Nyissátok ki a borítékot! Keressétek meg a hegycsúcsot a térképen és készítsétek ábrát arról, hogy milyen függőleges övezeteket járnátok be, ha megmáshoznátok! A „vásárolt” termékekből mi kerülne a hátizsákotokba?</i></p>	Feladat-kijelölés Alkalmazás	Csoportos tanulói munka	
	<p>Ábrák és a hátizsák tartalmának ellenőrzése</p>	Ellenőrzés	Frontális osztálymunka	
1,5'	<p>4. Értékelés – A csoportok munkájának értékelése; – A kiemelkedő munkát végzett tanulók/csoportok jutalmazása</p>	Értékelés	Tanári közlés	

2,5'	5. A témazáróban várható feladattípusok megbeszélése - éghajlati diagramok elemzése - táblázatkitöltés - hibakereső feladatok - Mi kerül a bőröndbe? Mit vinnél magaddal? típusú kérdések		Tanári közlés	Tankönyv, Feladatlap
------	---	--	---------------	-------------------------

0,5'	6. Az óra befejezése: Felállás, teremrend.
------	---

Mellékletek

(1) Összefoglaló táblázat

ÖVEZET	ÖV	ÉGHAJLAT			
Hideg	sarkvidéki	állandóan fagyos éghajlat			
	sarkközi	tundra éghajlat			
Mérsékelt	hideg mérsékelt	tajga éghajlat			
	valódi mérsékelt	óceáni égh.	nedves kontinentális égh.	száraz kontinentális égh.	mérsékelt övezeti sivatagi éghajlat
	meleg mérsékelt	mediterrán éghajlat			
Forró	térítői	forró övezeti sivatagi éghajlat			
	átmeneti	szavanna éghajlat			
	egyenlítői	egyenlítői éghajlat			

(2) Világjáró útlevél

Fedőnév:

Merre jársz a világban?

Város:

Ország:

Milyen az éghajlat?

Az év melyik hónapjában utaznál?

Válaszod indokold!

Használd az atlaszodban az éghajlati diagramot!

Mi kerül a bőröndödbe?

Sorolj fel legalább 5 dolgot!

-
-
-
-
-

Milyen állatokról készítenél képeket?

-
-
-

(3) Feladatlap

<p>1. csoport</p> <p>Banán: Szeretem, ha minden nap esik az eső és legalább 25 °C az évi középhőmérséklet. Ecuadorból hajón utazom Európába. Éghajlat:</p> <p>Burgonya: Rendkívül alkalmazkodóképes növény vagyok. Többek között kedvelem az olyan területeket, ahol a tél enyhe, a nyár hűvös, a hőmérséklet évi ingása kicsi és a csapadék bőséges, évi megoszlása egyenletes. A folyók bővizűek és egyenletes vízjárásúak. Éghajlat:</p> <p>Kávé: Olyan területen élek, ahol egy csapadékos és egy száraz évszak jellemző. Kedvelem a legalább 21 °C-os évi középhőmérsékletű és a 300-1500 mm-es évi csapadékmennyiségű vidéket. Etiópiából származik a <i>coffea arabica</i> fajtám. Éghajlat:</p> <p>Kukorica: A kukorica az egyik legfontosabb takarmánynövény az Amerikai Egyesült Államokban. Olyan területeket kedvel, amiknek óceáni tartományokhoz viszonyítva nyaruk melegebb, telük hidegebb, az évi hőingadozás a földrészek belseje felé nő (10-20 °C); a szélsőségek növekedését a csapadékmennyiség csökkenése követi (évi 500-800 mm). Éghajlat:</p> <p>Datolyapálma: A Föld legszárazabb területein élek, de az oázisokban fellelhető víznek köszönhetően igen nagyra nőnek. Termésem aszalt formában Tunéziából kerül a boltok polcaira. Éghajlat:</p> <p>Narancs: Kedvelem az olyan területeket, ahol enyhe és csapadékos a tél és forró, hosszú és száraz a nyár. Spanyolországból jutok az asztalodra. Magyar változatom kicsi, sárga és savanyú. Éghajlat:</p> <p>Napraforgó: A nyugatias szelek uralta övezetben, 300-500 mm-es évi csapadékmennyiségű, kelet felé egyre szárazodó területet kedvelem. Az Alföldön is természetnek, és magomból olajat sajtolnak. Éghajlat:</p>	<p>2. csoport</p> <p>Citrom: Kedvelem az olyan területeket, ahol enyhe és csapadékos a tél és forró, hosszú és száraz a nyár. Spanyolországból jutok az asztalodra. Éghajlat:</p> <p>Cukorrépa: A cukorrépa a mérsékelt éghajlati övezetre jellemző, fő termőterületei: Németország, Franciaország, Lengyelország voltak. Magyarországon a kabai, a szerencsi, a szolnoki és a petőházi cukorgyár már bezárt. Jelenleg a kaposvári cukorgyár dolgozza fel a termést. Éghajlat:</p> <p>Len: Franciaország, Hollandia és Belgium adja a világ rostlentermelésének kb. 70%-át. A lent szép fénye, hűvös tapintása, nagy szakítóereje, rugalmassága, könnyű fehéríthetősége és színezhetősége teszi kedvelt textilipari nyersanyaggá. Az egészben vagy őrölve fogyasztott lenmag, illetve a lenolaj az egészséges emberi táplálkozásban is mindinkább teret hódít. Éghajlat:</p> <p>Kávé: Olyan területen élek, ahol egy csapadékos és egy száraz évszak jellemző. Kedvelem a legalább 21 °C-os évi középhőmérsékletű és a 300-1500 mm-es évi csapadékmennyiségű vidéket. Etiópiából származik a <i>caffea arabica</i> fajtám. Éghajlat:</p> <p>Banán: Szeretem, ha minden nap esik az eső és legalább 25 °C az évi középhőmérséklet. Ecuadorból hajón utazom Európába. Éghajlat:</p> <p>Datolyapálma: A Föld legszárazabb területein élek, de az oázisokban fellelhető víznek köszönhetően igen nagyra nőnek. Termésem aszalt formában Tunéziából kerül a boltok polcaira. Éghajlat:</p> <p>Napraforgó: A nyugatias szelek uralta övezetben, 300-500 mm-es évi csapadékmennyiségű, kelet felé egyre szárazabb területeket kedvelem. Az Alföldön is természetnek, és magomból olajat sajtolnak. Éghajlat:</p>
<p>3. csoport</p> <p>Banán: Szeretem, ha minden nap esik az eső és legalább 25 °C az évi középhőmérséklet. Ecuadorból hajón utazom Európába. Éghajlat:</p> <p>Burgonya: Rendkívül alkalmazkodóképes növény vagyok. Többek között kedvelem az olyan területeket, ahol a tél enyhe, a nyár hűvös, a hőmérséklet évi ingása kicsi. A csapadék bőséges, évi megoszlása egyenletes. A folyók bővizűek és egyenletes vízjárásúak. Éghajlat:</p> <p>Alma: A Nyírség Magyarország legjobb alma- és szilvatermő vidéke. A szélsőségesebb éghajlatot kedveli, ahol az évi közepes hőingadozás 25-45 °C és az évi csapadék 300-500 mm, ami már összefüggő erdőtakaró eltartására már nem elegendő. A folyók</p>	<p>4. csoport</p> <p>Kókuszpálma: Szeretem, ha minden nap esik az eső és legalább 25 °C az évi középhőmérséklet. Indonéziából hajón utazom Európába. Éghajlat:</p> <p>Földimogyoró: Melegigényes növény, kedveli a napfényt. Már gyenge árnyékban mattá válnak zöld levelei. Vízigénye közepes és változó. Homokos talajok megfelelők a számára, nem igényel sok tápanyagot. A növény érdekessége, hogy a virágok megtermékenyülés után a földbe húzódnak és ott nevelik magvaikat. Éghajlat:</p> <p>Len: Franciaország, Hollandia és Belgium adja a világ rostlentermelésének kb. 70%-át. A lent szép fénye, hűvös tapintása, nagy szakítóereje, rugalmassága, könnyű fehéríthetősége és színezhetősége teszi</p>

<p>vízjárása erősen ingadozó, s télen néhány hónapra befagynak. Éghajlat:</p> <p>Kukorica: A kukorica az egyik legfontosabb takarmánynövény az Amerikai Egyesült Államokban. Olyan területeket kedvel, amiknek óceáni tartományokhoz viszonyítva nyaruk melegebb, telük hidegebb, az évi hőingadozás a földrészek belseje felé nő (10-20 °C); a szélsőségek növekedését a csapadékmennyiség csökkenése követi (évi 500-800 mm). Éghajlat:</p> <p>Datolyapálma: A Föld legszárazabb területein élek, de az oázisokban fellelhető víznek köszönhetően igen nagyra nőnek. Termésem aszalt formában Tunéziából kerül a boltok polcaira. Éghajlat:</p> <p>Földimogyoró: Melegigényes növény, kedveli a napfényt. Már gyenge árnyékban mattá válnak zöld levelei. Vízigénye közepes és változó. Homokos talajok megfelelők a számára, nem igényel sok tápanyagot. A növény érdekessége, hogy a virágok megtermékenyülés után a földbe húzódnak és ott nevelik magvaikat. Éghajlat:</p> <p>Olajfa: Kedvelem az olyan területeket, ahol enyhe és csapadékos a tél és forró, hosszú és száraz a nyár. Éghajlat:</p> <p>Vanília: A világ egyik legkedveltebb fűszerét már az azték birodalomban is jól ismerték. Szereti, ha minden nap esik az eső és legalább 25 °C az évi középhőmérséklet. Éghajlat:</p>	<p>kedvelt textilipari nyersanyaggá. Az egészben vagy őrölve fogyasztott lenmag, illetve a lenolaj az egészséges emberi táplálkozásban is mindinkább teret hódít. Éghajlat:</p> <p>Kukorica: A kukorica az egyik legfontosabb takarmánynövény az Amerikai Egyesült Államokban. Olyan területeket kedvel, amiknek óceáni tartományokhoz viszonyítva nyaruk melegebb, telük hidegebb, az évi hőingadozás a földrészek belseje felé nő (10-20 °C); a szélsőségek növekedését a csapadékmennyiség csökkenése követi (évi 500-800 mm). Éghajlat:</p> <p>Gránátalma: A gránátalma őshazája Dél-, Nyugat- és Közép-Ázsia (Örményország, Azerbajdzsán, Grúzia, Tádzsikisztán, Türkmenisztán, Irán). Éghajlat:</p> <p>Vanília: A világ egyik legkedveltebb fűszerét már az azték birodalomban is jól ismerték. Szereti, ha minden nap esik az eső és legalább 25 °C az évi középhőmérséklet. Éghajlat:</p> <p>Datolyapálma: A Föld legszárazabb területein élek, de az oázisokban fellelhető víznek köszönhetően igen nagyra nőnek. Termésem aszalt formában Tunéziából kerül a boltok polcaira. Éghajlat:</p> <p>Olajfa: Kedvelem az olyan területeket, ahol enyhe és csapadékos a tél és forró, hosszú és száraz a nyár. Éghajlat:</p>
<p>5. csoport</p> <p>Kókuszpálma: Szeretem, ha minden nap esik az eső és legalább 25 °C az évi középhőmérséklet. Indonéziából hajón utazom Európába. Éghajlat:</p> <p>Földimogyoró: Melegigényes növény, kedveli a napfényt. Már gyenge árnyékban mattá válnak zöld levelei. Vízigénye közepes és változó. Homokos talajok megfelelők a számára, nem igényel sok tápanyagot. A növény érdekessége, hogy a virágok megtermékenyülés után a földbe húzódnak és ott nevelik magvaikat. Éghajlat:</p> <p>Olajfa: Kedvelem az olyan területeket, ahol enyhe és csapadékos a tél és forró, hosszú és száraz a nyár. Éghajlat:</p> <p>Burgonya: Rendkívül alkalmazkodóképes növény vagyok. Többek között kedvelem az olyan területeket, ahol a tél enyhe, a nyár hűvös, a hőmérséklet évi ingása kicsi. A csapadék bőséges, évi megoszlása egyenletes. A folyók bővizűek és egyenletes vízjárásúak. Éghajlat:</p> <p>Alma: A Nyírség Magyarország legjobb alma- és szilvatermő vidéke. A szélsőségesebb éghajlatot kedveli, ahol az évi közepes hőingadozás 25-45 °C és az évi csapadék 300-500 mm, ami már összefüggő erdőtakaró eltartására már nem elegendő. A folyók vízjárása erősen ingadozó, s télen néhány hónapra befagynak. Éghajlat:</p> <p>Cukorrépa: A cukorrépa a mérsékelt éghajlati övezetre jellemző, fő termőterületei: Németország, Franciaország, Lengyelország voltak. Magyarországon a kabai, a szerencsi, a szolnoki és a petőházi cukorgyár már bezárt. Jelenleg a kaposvári cukorgyár dolgozza fel a termést. Éghajlat:</p> <p>Vanília: A világ egyik legkedveltebb fűszerét már az azték birodalomban is jól ismerték. Szereti, ha minden nap esik az eső és legalább 25 °C az évi középhőmérséklet. Éghajlat:</p> <p>Datolyapálma: A Föld legszárazabb területein élek, de az oázisokban fellelhető víznek köszönhetően igen nagyra nőnek. Termésem aszalt formában Tunéziából kerül a boltok polcaira. Éghajlat:</p>	

(4) Független vezettség

Elvárt ábrák: TK. 66-67. o.

Hegycsúcsok:

1. csoport: Sajama
2. csoport: Kibo
3. csoport: Matterhorn
4. csoport: Meru
5. csoport: Gerlahfalvi-csúcs